

**Styregruppen for
Naturstyrelsens Referencelaboratorium for Kemiske Miljømålinger
Referat af møde 2012/4, den 27. november 2012**

Til stede

Anne Christine Duer (ACD)
Helle Kølbæk Thomsen (HKT)
Jette Thønnings (JTH)
Kirsten Harbo (KiHa)
Linda Bagge (LB)
Stine Kjær Ottsen (SJN)
Ulla Lund (UOL)

Naturstyrelsen (NST)
Eurolab Danmark (Vandsamarbejdet A/S)
Eurolab Danmark (Eurofins Miljø A/S)
KL (Lemvig Kommune)
Miljøstyrelsen (MST)
Eurofins Miljø A/S (Referencelaboratoriet)
Eurofins Miljø A/S (Referencelaboratoriet)

Afbud

Lis Morthorst Munk (LMU)
Annika Lindholm (AL)
Bent Soelberg (BS)
Kirsten J. Andersen (KJA)
intet medlem udpeget

Naturstyrelsen (NST)
DANVA (Nordvand A/S)
Foreningen af Vandværker i Danmark
DANAK
Naturstyrelsens lokale enheder

Dagsorden:

1. Godkendelse af dagsorden
2. Opfølgning i henhold til referat fra møde nr. 2012/3
3. Meddelelser
4. Aktiviteter i arbejdsprogram 2012 (oversigt *vedlagt*)
 - 4.1 Metodedatablade
 - 4.2 Tydeliggørende notater – Bekendtgørelse om analysekvalitet
 - 4.3 Total nitrogen i vand
 - 4.4 Analysemetode for olie/fedt i spildevand
 - 4.5 Ekstern kvalitetssikring
 - 4.6 Senere revision af bkg. om kvalitetskrav til miljømålinger
 - 4.7 Opbevaring af prøver til miljøfremmede stoffer ved frysning
 - 4.8 Udtagning af drikkevandsprøver
 - 4.9 Hjemmeside
 - 4.10 Andre aktiviteter
5. Arbejdsprogram 2013
6. Økonomi
7. Eventuelt
8. Næste møde

Ad 1. Godkendelse af dagsorden

Den udsendte dagsorden for mødet blev godkendt.

Ad 2. Opfølgning i henhold til referat fra møde nr. 2012/3

Referat fra styringsgruppemøde nr. 2012/3 var udsendt den 24. september 2012. Der var ikke modtaget kommentarer, og referatet er derfor godkendt.

Ad 3. Meddelelser

ACD orienterede om status for de igangværende omstruktureringer i NST.

Ad 4. Aktiviteter i arbejdsprogram 2012

Oversigt over alle aktiviteter i arbejdsprogram for 2012 var udsendt med dagsordenen. Oversigten er indsat som sidste side i dette referat.

Ad 4.1 Metodedatablade

Der var intet nyt til dette punkt.

**Styregruppen for
Naturstyrelsens Referencelaboratorium for Kemiske Miljømålinger
Referat af møde 2012/4, den 27. november 2012**

Ad 4.2 Tydeliggørende notater - Bekendtgørelse om analysekvalitet

Styregruppen havde redaktionelle kommentarer til det udsendte udkast til tydeliggørende notat om ekspanderet måleusikkerhed. KJA, som ikke var med til mødet, anmodes om at kommentere skriftligt. Når de redaktionelle kommentarer er rettet, er notatet godkendt, med mindre KJA har indvendinger.

Ad 4.3 Total nitrogen i vand

Udkast til rapport indeholdende opfølgende undersøgelser var udsendt. I de opfølgende undersøgelser mangler resultater for to prøver. Disse resultater tilføjes. Styregruppen tilsluttede sig Referencelaboratoriets forslag om at opfordre producenten af udstyr til oplukning efter DS/EN 29441 til at fremlægge dokumentation for udstyrets effektivitet til oplukning af organiske nitrogenforbindelser og forslag til forbedring af oplukningen. Rapporten behandles igen på det kommende styregruppemøde efter tilføjelse af informationer fra producenten.

HKT opfordrede til, at DS/ISO 29441 holdes åben for anvendelse for tilløbsvand, fordi de undersøgte prøver ikke gav anledning til at tvivle på sammenligneligheden med DS/EN ISO 11905-1.

Ad 4.4 Analysemetode for olie/fedt i spildevand

Efter aftale på styregruppemøde 2013/4 havde Referencelaboratoriet søgt informationer med henblik på at sætte en overgrænse for anvendelse af analysemetoden DS/R 209 for olie/fedt. Et notat herom var udsendt, men konklusionen var, at der ikke var information til rådighed, der kunne understøtte en overgrænse.

Styregruppen opfordrede til, at der findes en løsning på problemet, f.eks. ved udsendelse af et metodetablad, der trækker visse bestemmelser i standarden (hele prøven skal analyseres, prøver over 50 mg/L skal ekstraheres (mindst) to gange, udtagning af en mindre delmængde er ikke en løsning) mere tydeligt op.

Ad 4.5 Ekstern kvalitetssikring

Styregruppen havde redaktionelle kommentarer til det udsendte udkast til rapport. KJA, som ikke var med til mødet, anmodes om at kommentere skriftligt. Når de redaktionelle kommentarer er rettet, er notatet godkendt, med mindre KJA har indvendinger.

Ad 4.6 Senere revision af bkg. om kvalitetskrav til miljømålinger

Der var udsendt udkast til en række notater til brug ved senere revision af bekendtgørelsen. Generelt vedtoges, at den prøvetype, der omtales i et givent notat, skal nævnes i notatets titel.

Bekendtgørelsens bilag 1.1.6, Ekstern kvalitetskontrol:

Der var ingen kommentarer til det udsendte udkast til notat.

Kvalitetskrav for parametre med begrænset adgang til standardstoffer:

Styregruppen havde en redaktionel kommentar og foreslog desuden, at muligheden for at anvende to batchnumre fra samme leverandør blev nævnt i tilfælde, hvor der kun er én leverandør af standardstof. Når rettelse og tilføjelse er indført, er notatet godkendt.

Kvalitetskrav for hydrogencarbonat og alkalinitet i diverse prøvetyper:

Styregruppen drøftede muligheden for at opdele bilag 1.3 (grundvand) i to, ét for grundvandsovervågning og ét for boringskontrol. Begrundelsen kan være, at der i nogle tilfælde, særlig for spor-elementer, er krav til detektionsgrænse, som ikke nødvendigvis behøver at blive opfyldt for boringskontrol. For hydrogencarbonat kunne opdeling betyde, at det ikke vil være nødvendigt at give to metodekrav ved boringskontrol, da kun 1% af alle boringer har indhold under 10 gange detektionsgrænsen for standard-alkalinitet. NST og Referencelaboratoriet overvejer muligheden.

**Styregruppen for
Naturstyrelsens Referencelaboratorium for Kemiske Miljømålinger
Referat af møde 2012/4, den 27. november 2012**

Bekendtgørelsens bilag 1.3, Grundvand, Krav til detektionsgrænse for sulfat og præcisering af parameteren Øvrige PAH:

Der var redaktionelle ændringer. Når disse er indført er notatet godkendt.

Bekendtgørelsens bilag 1.6, Lossepladsperkolat, Bilagets titel:

Der var ingen kommentarer til det udsendte udkast til notat.

Bekendtgørelsens bilag 1.4, Drikkevandskontrol, pH, kviksølv, benzo(a)pyren, fluoranthen og benzo(k)fluoranthen:

Kravværdier for pH mangler metodekrav. I den forbindelse skal tjekkes, at metodedatabladet også omfatter drikkevand. Det er efterfølgende gjort, og metodedatabladet dækker drikkevand.

KiHa spurgte om begrundelsen for, at drikkevandbekendtgørelsen har to kravværdier for kviksølv. NST undersøger om dette er bundet op på en forventet detektionsgrænse, da det i givet fald kan have indflydelse på beslutning om krav til detektionsgrænse.

Styregruppen anbefalede, at benzo(b)- og benzo(k)fluoranthen i bkg. 900 udtrykkes som benzo(b+k)fluoranthen, da disse ikke kan adskilles ved analysen. Derimod bør benzo(j)fluoranthen ikke indgå i summen, fordi benzo(j)fluoranthen ikke indgår i den sum, der stilles krav til i drikkevandbekendtgørelsen.

Notatet justeres som beskrevet for pH og benzo(b+k)fluoranthen, mens afslutning for kviksølv afventer NSTs undersøgelse.

Bekendtgørelsen bilag 1.7, Marint vand, sporstoffer:

Styregruppen anførte, at begrebet "baggrundskoncentration", som anvendes i fodnotet til forslaget til revideret bilag 1.7, kræver en nærmere definering: Er der tale om måling i uforurenede havområder, eller er der tale om baggrundsmålinger på et givet sted, hvor udledning kan komme på tale. NST undersøger. Når baggrundskoncentration er nærmere defineret, er notatet godkendt.

Bekendtgørelsens bilag 1.11, overvågning af fersk sediment, total phosphor:

Der var ingen kommentarer til det udsendte udkast til notat.

Bekendtgørelsens bilag 1.12, overvågning af marint sediment, organotin og dioxiner/furaner:

Der var ingen kommentarer til det udsendte udkast til notat.

Bekendtgørelsens bilag 1.15, fersk overfladevand, Na, K, Ca, Mg:

Der var ingen kommentarer til det udsendte udkast til notat.

Bekendtgørelsens bilag 1.15, fersk overfladevand, flygtige stoffer:

En trykfejl rettes. Notatet er derefter godkendt.

Nyt bilag, sediment til klapning:

Der var ingen kommentarer til det udsendte udkast til notat.

Ad 4.7 Opbevaring af prøver til miljøfremmede stoffer ved frysning

Det udsendte udkast til rapport omfatter opfølgende undersøgelser for flygtige stoffer (aromater og chlorerede opløsningsmidler) og LAS. Undersøgelser for tunge PAH og blødgørere tilføjes til næste styregruppemøde.

HKT opfordrede til at resultaterne for organotin blev vurderet endnu en gang på grund af de store udsving i målt koncentration.

Styregruppen opfordrede til, at det forsøges at give konklusionerne i skemaform. I afsnit 5.1.9 er det ikke tilstrækkelig klart, hvilke parametre, der er tale om og hvilken type opbevaring. Ligeledes

**Styregruppen for
Naturstyrelsens Referencelaboratorium for Kemiske Miljømålinger
Referat af møde 2012/4, den 27. november 2012**

skal udtrykket "begge former for opbevaring" i afsnit 5.2, Anbefalinger undgås, da der nu er tale om tre mulige typer opbevaring. Dette forbedres til næste møde.

Ad 4.8 Udtagning af drikkevandsprøver

Manual for prøvetagning af drikkevand var udsendt til Styregruppen, primært til orientering. Flere medlemmer af styregruppen bad imidlertid om at få mulighed for at kommentere. ACD åbnede for redaktionelle kommentarer og rettelse af faktuelle fejl. Kommentarer sendes snarest til UOL, som videreformidler til det mikrobiologiske referencelaboratorium.

Ad 4.9 Hjemmeside

Referencelaboratoriets referater ligger fra møde 2012/3 på hjemmesiden, som vedtaget på det seneste styregruppemøde.

Så snart hjemmesiden for det mikrobiologiske referencelaboratorium offentliggøres, skifter også det kemiske referencelaboratorium til et mere tidssvarende design.

Ad 4.10 Andre aktiviteter

Et koncept for bestemmelse af usikkerhed på udtagning af en spildevandsprøve var udsendt til styregruppen. Styregruppen havde ikke bemærkninger hertil.

UOL nævnte, at NST Aarhus har anmodet om hjælp til at sammenkæde prøvetyper, parametre, og enheder i bkg. nr. 900 med STANDAT-koder.

Ad 5. Arbejdsprogram 2013

Det udsendte udkast til arbejdsprogram for referencelaboratoriet i 2013 blev drøftet. Arbejdsprogrammet indeholder tre af de fire emner, der blev prioriteret på styregruppemøde 2012/3. Det fjerde emne (COD i fersk overfladevand og drænvand) var ikke medtaget af økonomiske grunde. Styregruppen opfordrede til, at der skabes luft til opfølgning for de to projekter om hhv. total nitrogen og olie/fedt i spildevand. Referencelaboratoriet sørger for dette. Styregruppen foreslog desuden, at undersøgelse af stabilitet for pesticider i vand startes med grundvand eller drikkevand, fordi langt hovedparten af pesticidanalyser udføres for disse to vandtyper.

Referencelaboratoriet udarbejder et revideret udkast til arbejdsprogram. Arbejdsprogrammet godkendes endeligt af NST.

Ad 6. Økonomi

Styregruppen tog den fremsendte økonomioversigt ultimo oktober til efterretning.

KHT pointerede vigtigheden af, at de aftalte aktiviteter for formidling af resultaterne af referencelaboratoriets arbejde gennemføres, herunder udgivelse af NYT fra REFLAB / løbende nyhedsmails.

Ad 7. Eventuelt

Der var intet til punktet eventuelt.

Ad 8. Næste møde

Næste møde blev aftalt til tirsdag den 5. marts 2013 kl. 10.00 i Naturstyrelsen.

Vejen, den 28. november 2012
Ulla Lund og Stine Kjær Ottsen

**Styregruppen for
Naturstyrelsens Referencelaboratorium for Kemiske Miljømålinger
Referat af møde 2012/4, den 27. november 2012**

Aktiviteter i arbejdsprogram 2012,

Nedenstående er vist en status for aktiviteterne i Referencelaboratoriets arbejdsprogram for 2012. Dagsordenen omfatter kun de punkter i arbejdsprogrammet, hvor der har været aktivitet i den forløbne periode.

Aktivitet	Status
Årsberetning	<i>Afsluttet</i>
Metodedatablade	Der er intet til dette punkt
Tydeliggørende notater – Bekendtgørelse om analysekvalitet	Udkast til notat om estimering af måleusikkerhed <i>udsendt</i>
NYT fra REFLAB	NYT 2012/1 udsendt 30. maj 2012
Total nitrogen i vand	Udkast til rapport over sammenligning mellem to metoder til bestemmelse af TN inklusive supplerende undersøgelser <i>udsendt</i>
Analysemetode for olie/fedt i spildevand	Notat med forslag til øvre grænse for analysemetodens anvendelse <i>udsendt</i>
Ekstern kvalitetssikring	Udkast til rapport <i>udsendt</i>
Senere revision af bkg. om kvalitetskrav til miljømålinger	Udkast til notater: Formler vedrørende præstationsprøvninger i bilag 1.1.6; Henvendelse vedr. manglende standardstoffer; Hydrogencarbonat (bilag 1.3 og 1.4) og alkalinitet (bilag 1.6, 1.14 og 1.15); Sulfat og øvrige PAH i grundvand (bilag 1.3); pH, kviksølv, benzo(a)pyren, fluoranthen og benzo(k)fluoranthen i drikkevand (bilag 1.4); Ændring af titel for bilag 1.6 lossepladsperkolat; Analysekvalitetskrav for sporstoffer i marint vand (bilag 1.7) Enhed for total phosphor (bilag 1.11); Organotin og dioxiner og furaner i marint sediment (bilag 1.12); Metodedatablad for alkalimetaller (bilag 1.15); Analysekvalitetskrav for flygtige stoffer i fersk overfladevand (bilag 1.15); Metaller, tributyltin, PCB og PAH i klapmaterialer (nyt bilag) <i>udsendt</i>
Kortlægning af behov for referencematerialer	Arbejdet er udskudt
Opbevaring af prøver til miljøfremmede stoffer ved frysning	Udkast til endelig rapport inklusive opfølgende undersøgelser er <i>udsendt</i>
Udtagning af drikkevandsprøver	Rapport (behandlet i styregruppe for mikrobiologi) <i>udsendt</i>
Hjemmeside for referencelaboratoriet Rapporter, notater, metodedatablade og metodeforskrifter lagt på hjemmesiden siden møde 2012/3:	